

I. El cultiu d

e safrà

גן געויל
אָחתי כלה
גל געויל
מעין חתום
שליחיה פּרדס
רמונים עם פרי מגדים
כפרים עם-גנדיים
גנך וכרכם

Ets un jardí reclòs,
germana meva, esposa,
un doll reclòs,
una font segellada.
El teu brotam, un paradís:
magraners amb fruits gerds,
alquenes i nards,
nard i safrà.

La producció agrícola de safrà

Toni Rius

Professor a la Universitat
Politécnica de Catalunya

El safrà (*Crocus sativus*) és el conjunt d'estigmes, secs o en pols, procedents de la flor de l'herba anomenada «safranera». El nom que rebia antigament era el de *Krócos* (en grec) o *crocus* (en llatí). La denominació catalana actual deriva, però, del terme àrab *al'zafaran*, que significa "groc" en referència al colorant que se n'obté. Tanmateix, cal remarcar que la paraula catalana *groc* deriva del mot llatí *crocus*.

De la família de les iriàcides, la safranera és una herba de 10 a 30 cm d'alçada, que creix a partir d'un bulb o «ceba». Les flors tenen sis pètals de color violat, tres estigmes llargs d'un color escarlata i els estams de color groc. A la documentació medieval catalana, el bulb o ceba es coneixia com a «cabessa», els estigmes com a «brins» i els estams com a «grocs».

El safrà és una planta plurianual que es reproduïx per bulbs. Es creu que la planta podria ser originària dels altiplans interiors del que actualment és l'Iran. El cicle vegetatiu comença amb la plantació dels bulbs entre els mesos de juny i meitat de setembre. Durant l'octubre i el novembre es produeix la floració: l'any de la plantació cada bulb produeix poques flors o cap (en funció de la mida del bulb i de la meteorologia de l'any), i en anys successius el nombre de flors per bulb plantat augmenta considerablement. Fins al cap de 4 o 5 anys, com a mínim, no és convenient arrencar la planta a fi de disposar de més bulbs per plantar de nou i tornar a començar el cicle.

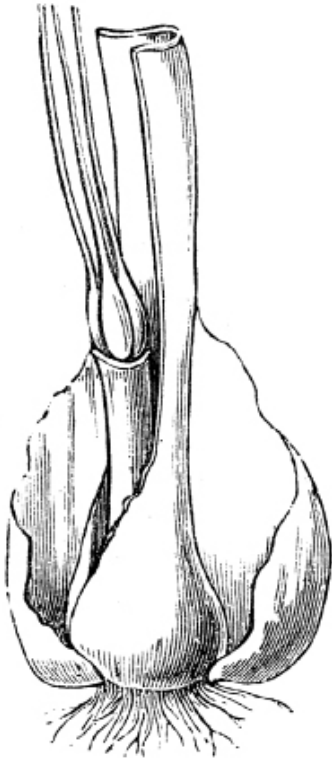
01

Necessitats climàtiques, de terreny i reg

El safrà no és una planta que s'adapti bé a qualsevol tipus de clima i terreny. Les zones més favorables per al cultiu del safrà són aquelles que tenen un clima fred a l'hivern i calorós a l'estiu, normalment zones d'interior a certa alçada sobre el nivell del mar. Durant el seu cicle vegetatiu de creixement, a l'hivern pot aguantar sense cap problema temperatures contínues per sota dels zero graus, sempre que no siguin molt extremes (per sota de 15 o 20 graus sota zero), i durant l'estiu també pot resistir la calor i la sequera ja que el seu cicle vegetatiu està aturat.

Pel que fa a les necessitats d'aigua, no són gaire grans, raó per la qual és una planta bastant adaptada al secà. Les èpoques de l'any en què és més important la pluja (o el reg, si és necessari) són les següents. Entre el febrer i el març que és quan les fulles de la planta creixen i els bulbs s'engrandeixen i es reproduïxen; i entre l'agost i l'octubre per afavorir la formació de la flor. Si es fa en zones de regadiu el rendiment pot ser més gran, però en zones on la major pluviometria es correspon a les dues èpoques de l'any anomenades abans no és necessari reg artificial.

Pel que fa al terreny, el safrà no és una planta gaire exigent. És recomanable que els sòls siguin entre calcaris i argilosos, de manera que siguin permeables i no gaire compactes perquè no es produeixi acumulació d'aigua que podria podrir, malmetre els bulbs i la planta, o donar lloc a malalties o problemes fitosanitaris. És convenient una

aportació d'adob orgànic abans de la plantació, que es pot complementar amb adobs inorgànics, especialment fòsfor i potassi. També és convenient vigilar que les herbes adventícies no ocupin excessivament el terreny i puguin dificultar el desenvolupament de la planta del safrà. Per evitar-ho cal anar desherbant periòdicament, cosa que normalment es fa de forma mecànica. En general, les zones de l'interior de Catalunya, i particularment la Baixa Segarra, són un lloc molt adient.

El cultiu del safrà consta de diferents fases: preparació del terreny, plantació del bulb i recol·lecció de la flor.

El *terreny* s'ha de llaurar abans de la plantació de manera que quedi desherbat, tou i esponjós. Aquesta operació sol fer-se entre l'hivern i la primavera, uns mesos abans de la plantació. Es pot assaonar una mica amb adob natural. Els bulbs que hi plantarem hauran estat arrencats durant els mesos de maig i juny del mateix any i cal que hagin estat guardats adequadament: nets i sense les capes més superficials de la pell.

La *sembra* es pot fer entre la fi de juny i la primera meitat de setembre, en solcs d'uns 15 o 20 centímetres de profunditat, i plantant els bulbs a una distància d'uns 10-20 centímetres entre si. El primer any de la sembra usualment produiran poques flors i, a partir del segon fins al cinquè any, la producció augmentarà considerablement.

La *florida* sol durar entre 3 i 5 setmanes, segons el clima de l'any.

Cultiu del safrà

02